

ଭାରତର ସଚିବ (ଦକ୍ଷିଣ)ଙ୍କ ମୋରୋକ୍କୋ ଗସ୍ତ (ନଭେମ୍ବର 18-21, 2025)

ନଭେମ୍ବର 26, 2025

ଭାରତର ବୈଦେଶିକ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର ସଚିବ (ଦକ୍ଷିଣ) ଡ. ନୀନା ମଲହୋତ୍ରା ଭାରତ ଏବଂ ମୋରୋକ୍କୋ ମଧ୍ୟରେ ନିୟମିତ ଦ୍ୱିପାର୍ଶ୍ୱିକ ପରାମର୍ଶ, ଦ୍ୱିପାର୍ଶ୍ୱିକ ସହଯୋଗକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବା ଏବଂ ଉଚ୍ଚ ସ୍ତରୀୟ ସମ୍ପୃକ୍ତ ଦିଗରେ ଗତି ସୃଷ୍ଟି କରିବା ପାଇଁ 18-21 ନଭେମ୍ବର 2025 ରେ ମୋରୋକ୍କୋକୁ ଗସ୍ତ କରିଥିଲେ।

2. ସଚିବ (ଦକ୍ଷିଣ) ଏବଂ ବୈଦେଶିକ ବ୍ୟାପାର, ଆଫ୍ରିକୀୟ ସହଯୋଗ ଏବଂ ମୋରୋକ୍କୋ ପ୍ରବାସୀ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ରାଜନୈତିକ ବ୍ୟାପାରର ମହାନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ମାନ୍ୟବର ଶ୍ରୀ ଫୌଦ୍ ଯାଜୁର୍ ରାଜନୈତିକ ଆଲୋଚନା, ଅର୍ଥନୈତିକ ଓ ବାଣିଜ୍ୟ ସହଭାଗିତା, ପ୍ରତିରକ୍ଷା ଓ ସୁରକ୍ଷା ସହଯୋଗ, ସାଂସ୍କୃତିକ ସମ୍ବନ୍ଧ, ବିକାଶ ସହଭାଗିତା ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବାର୍ତ୍ତା ବିନିମୟକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ଦ୍ୱିପାର୍ଶ୍ୱିକ ସମ୍ବନ୍ଧର ସମସ୍ତ ଦିଗ ଉପରେ ବ୍ୟାପକ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ। ଏହି ବୈଠକରେ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ଶ୍ରୀ ଓମାର କାଦିରି ଏବଂ ଏସିଆ ବିଭାଗର ମୁଖ୍ୟ ସୁଶ୍ରୀ ନେଜା ରିକି ଏବଂ ମୋରୋକ୍କୋରେ ଭାରତର ରାଷ୍ଟ୍ରଦୂତ ଶ୍ରୀ ସଞ୍ଜୟ ରାଶା ମଧ୍ୟ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ। ଉଭୟ ପକ୍ଷ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ନିୟମିତ ବାର୍ତ୍ତା ବିନିମୟକୁ ବଜାୟ ରଖିବାକୁ ଏବଂ ପରବର୍ତ୍ତୀ ପର୍ଯ୍ୟାୟର ବୈଦେଶିକ କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ ପରାମର୍ଶ ବୈଠକ ପାରସ୍ପରିକ ସୁବିଧାଜନକ ତାରିଖରେ ନୂଆଦିଲ୍ଲୀରେ ଆୟୋଜନ କରିବାକୁ ସହମତ ହୋଇଥିଲେ।

3. ସଚିବ (ଦକ୍ଷିଣ) ଯୁବବର୍ଗ, ସଂସ୍କୃତି ଓ ଯୋଗାଯୋଗ ମନ୍ତ୍ରୀ ମାନ୍ୟବର ଶ୍ରୀ ମହମ୍ମଦ ମୋହମ୍ମଦ୍ ସାକାତ କରିଥିଲେ ଏବଂ 2026-27 ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କର କୂଟନୈତିକ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନର 70ତମ ବର୍ଷପୂର୍ତ୍ତି ପାଳନ ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ, ଯେଉଁଥିରେ ଭାରତ ଏବଂ ମୋରୋକ୍କୋରେ ସାଂସ୍କୃତିକ ଉତ୍ସବ, ଯୁବବର୍ଗଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ବନ୍ଧ, ଏକାଡେମିକ୍ ସହଯୋଗ ଏବଂ ପାରସ୍ପରିକ ସାଂସ୍କୃତିକ ସପ୍ତାହକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ମିଳିତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଆୟୋଜନ କରାଯିବ। ମନ୍ତ୍ରୀ ବେନସୈତ ମୋରୋକ୍କୋର ଗେମିଂ ଏବଂ ଡିଜିଟାଲ୍ ସୃଜନଶୀଳ ଶିକ୍ଷର ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ ଏବଂ ଭାରତୀୟ କମ୍ପାନୀଗୁଡ଼ିକୁ ନିବେଶ ଏବଂ ସହଭାଗିତା ସୁଯୋଗ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଥିଲେ, ଯାହାକୁ ସଚିବ (ଦକ୍ଷିଣ) ସ୍ୱାଗତ କରିଥିଲେ। ସଚିବ (ଦକ୍ଷିଣ) ଯୁବବର୍ଗ ପଦକ୍ଷେପ, ସାଂସ୍କୃତିକ ନବସୃଜନ ଏବଂ ସୃଜନଶୀଳ ଅର୍ଥନୀତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସହଯୋଗ ପାଇଁ ଦୃଢ଼ ସମ୍ଭାବନା ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଥିଲେ।

4. ସଚିବ (ଦକ୍ଷିଣ) ଶକ୍ତି ସଂକ୍ରମଣ ଓ ସ୍ଥାୟୀ ବିକାଶ ମନ୍ତ୍ରୀ ମାନ୍ୟବର ସୁଶ୍ରୀ ଲୈଲା ବେନାଲିଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଆନ୍ତର୍ଜାତୀୟ ସୌର ମେଣ୍ଟ (ISA) ମାଧ୍ୟମରେ ନବୀକରଣୀୟ ଶକ୍ତି କ୍ଷେତ୍ରରେ ସହଯୋଗର ସୁଯୋଗ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ। ଉଭୟ ପକ୍ଷ ସେମାନଙ୍କର ନିଜ ନିଜର ଶକ୍ତି-ସଂକ୍ରମଣ ରଣନୀତିରେ ଦୃଢ଼ ସମାନତାକୁ ସ୍ୱୀକୃତି

ଦେଇଥିଲେ ଏବଂ ଭାରତର ITEC କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅଧୀନରେ ସ୍ଥାୟୀ ଖଣି ମୂଲ୍ୟ ଶୃଙ୍ଖଳା, ବେସରକାରୀ କ୍ଷେତ୍ରର ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏବଂ ଦକ୍ଷତା ବୃଦ୍ଧିରେ ସହଯୋଗ ବୃଦ୍ଧି କରିବାକୁ ସହମତ ହୋଇଥିଲେ। ସଚିବ (ଦକ୍ଷିଣ) ମନ୍ତ୍ରୀ ବେନାଲିକୁ ଜାନୁଆରୀ 2026 ରେ ଗୋଆରେ ଆୟୋଜିତ ହେବାକୁ ଥିବା ଆଗାମୀ ଭାରତ ଶକ୍ତି ସମ୍ମାନ ପାଇଁ ଭାରତ ଗସ୍ତ କରିବାକୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କରିଥିଲେ।

5. ସଚିବ (ଦକ୍ଷିଣ) ଶିଳ୍ପ ଓ ବାଣିଜ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର ବୈଦେଶିକ ବାଣିଜ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ର ସଚିବ ମାନ୍ୟବର ଶ୍ରୀ ଓମାର ହଜିରାଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ କରିଥିଲେ ଏବଂ ଦ୍ଵିପାର୍ଶ୍ଵିକ ବାଣିଜ୍ୟ ଏବଂ ବାଣିଜ୍ୟିକ ସହଯୋଗର ସମୀକ୍ଷା କରିଥିଲେ। ସେମାନେ ବାଣିଜ୍ୟ ଆଦାନପ୍ରଦାନକୁ ଗଭୀର କରିବା ଏବଂ ଫାର୍ମାସୁଟିକାଲ୍, ଅଟୋମୋବାଇଲ୍, IT ସେବାଗୁଡ଼ିକ, ବୟନଶିଳ୍ପ ଏବଂ କୃଷି-ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣରେ ଥିବା ସୁଯୋଗ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ। ସଚିବ (ଦକ୍ଷିଣ) OCP ଗ୍ରୁପ୍ ର ଚେୟାରମ୍ୟାନ୍ ଏବଂ CEO ଶ୍ରୀ ମୋସ୍ତାଫା ଚେରାବଙ୍କ ସହିତ ମଧ୍ୟ ସାକ୍ଷାତ କରିଥିଲେ, ଯିଏ ସାର ଏବଂ ଫସଫେଟ୍ ଯୋଗାଣରେ ଭାରତର ଏକ ଦୀର୍ଘକାଳୀନ ସହଭାଗୀ ଏବଂ ଦୀର୍ଘକାଳୀନ ରଣନୈତିକ ଯୋଗାଣ ବ୍ୟବସ୍ଥାକୁ ସୁଦୃଢ଼ କରିବା, ସାର ଯୋଗାଣ ଶୃଙ୍ଖଳାରେ ସମ୍ଭାବ୍ୟ ମିଳିତ ଉଦ୍ୟମ, ସ୍ଥାୟୀ କୃଷି ଏବଂ ମୃତ୍ତିକା ସ୍ଵାସ୍ଥ୍ୟରେ ସହଯୋଗ ଏବଂ ଖାଦ୍ୟ-ସୁରକ୍ଷା ସହଯୋଗ ଉପରେ ଆଲୋଚନା କରିଥିଲେ।

6. ଭାରତ ଏବଂ ମୋରୋକ୍କୋ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଦୀର୍ଘକାଳୀନ ଏବଂ ବନ୍ଧୁତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ସହଭାଗିତା ରହିଛି, ଯାହା 2015 ରେ ମହାମହିମ ରାଜା ମହମ୍ମଦ VI ଙ୍କ ଭାରତ ଗସ୍ତ ପରଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ଵପୂର୍ଣ୍ଣ ଗତି ଲାଭ କରିଛି। ସେହି ସମୟରେ ସେ ଭାରତର ମହାମହିମ ପ୍ରଧାନମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀ ନରେନ୍ଦ୍ର ମୋଦୀଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ କରିଥିଲେ। ବର୍ତ୍ତମାନ 40 ରୁ ଅଧିକ ଦ୍ଵିପାର୍ଶ୍ଵିକ ଚୁକ୍ତିନାମା କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ହେବା ସହିତ ଏବଂ ପ୍ରତିରକ୍ଷା ଉତ୍ପାଦନରେ ସହଯୋଗକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ରଣନୈତିକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ବଢୁଥିବା ସହଯୋଗ ସହିତ ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଦ୍ଵିପାର୍ଶ୍ଵିକ ସମ୍ପର୍କ ବିସ୍ତାରିତ ହୋଇଛି। ଭାରତ ଏବଂ ମୋରୋକ୍କୋ 2027 ରେ ସେମାନଙ୍କର କୂଟନୈତିକ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନର 70ତମ ବର୍ଷପୂର୍ତ୍ତକୁ ଏକ ବ୍ୟାପକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଏବଂ ଆଦାନପ୍ରଦାନ ମାଧ୍ୟମରେ ପାଳନ କରିବାକୁ ଯୋଜନା କରିଛନ୍ତି।

7. ସଚିବ (ଦକ୍ଷିଣ) ଡ. ନୀନା ମଲହୋତ୍ରାଙ୍କ ମୋରୋକ୍କୋ ଗସ୍ତ ସଫଳତାର ସହିତ ଭାରତ ଏବଂ ମୋରୋକ୍କୋ ରାଜ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ସହଭାଗୀ ମୂଲ୍ୟବୋଧ ଏବଂ ପାରସ୍ପରିକ ସମ୍ମାନ ଉପରେ ଆଧାରିତ ସ୍ଥାୟୀ ବନ୍ଧୁତାକୁ ପୁନଃପୁଷ୍ଟି କରିଥିଲା ଏବଂ ନିୟମିତ, ଉଚ୍ଚ-ସ୍ତରୀୟ ସମ୍ପର୍କ ଏବଂ ପରାମର୍ଶକୁ ସୁନିଶ୍ଚିତ କରି ସେମାନଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଥିବା ସକାରାତ୍ମକ ଗତିକୁ ବଜାୟ ରଖିବାକୁ ସହମତ ହୋଇଥିଲେ। ଉଭୟ ପକ୍ଷ ବାଣିଜ୍ୟ, ପ୍ରଯୁକ୍ତି, ପର୍ଯ୍ୟଟନ ଏବଂ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ସମ୍ବନ୍ଧକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରି ପାରସ୍ପରିକ ହିତର ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ନିଜର ସହଭାଗିତାକୁ ଆହୁରି ଗଭୀର କରିବା ଏବଂ ସହଯୋଗକୁ ବିସ୍ତାର କରିବା ପାଇଁ ନିଜର ଦୃଢ଼ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିବଦ୍ଧତା ଦର୍ଶାଇଥିଲେ।

ରବୀ

ନଭେମ୍ବର 26, 2025